

Prof. JUDr. Jiří Boguszak, DrSc.

Oponentský posudek doktorské disertace JUDr. Jana Tryzny

"Právní principy a jejich použití v procesu aplikace práva"

I. Tryznova disertace je velmi pozoruhodná, ale je sepsána dosti komplikovaným způsobem. Snad protože o právních principech už bylo v posledních desetiletích hodně napsáno, při snaze postihnout všechny aspekty aplikace práva, ve kterých je užití právních principů relevantní, autor zpravidla hlavně důkladně rozebere tyto aspekty a souvislosti, takže samy principy namnoze nezůstávají v centru výkladu. Dlužno však podotknout, že tyto pasáže jsou napsány většinou velmi kultivovaným způsobem a jsou přínosné.

Práce je tedy i značně objemná. Snad je to ovlivněno i tím, že vedení naší fakulty po mém soudu celkově kladlo dosud neadekvátně důraz na rozsah (počet stran) kvalifikačních prací.

Autor při zmíněném extenzivním přístupu zpracoval tolik materiálu k souvisejícím tématům, že by to vystačilo na dvě tři disertace. Příkladem může být partie o mezerách v právu. Týká se to i recentní literatury. Autor při tom zohlednil a zpřístupnil i některé významné autory u nás zatím nedostatečně reflektované.

Význačnou předností práce je zacházení s judikaturou. Podobně jako jiní autoři věnuje Tryzna velkou pozornost judikatuře ústavních soudů. Jeho přístup se příznivě odlišuje od většiny současných prací, v nichž totiž převládá vlastně ryze pozitivistický přístup k výrokům a názorům Ústavního soudu ČR: o jejich správnosti se zásadně nepochybuje, prostě se z nich vychází. Pro Tryznu naproti tomu Ústavní soud není kolektivem Herkulů. Pozorně komentuje dotyčné judikáty a k některým připojuje své pochybnosti či nesouhlasné výhrady.¹⁾

¹⁾ Netřeba jistě dokládat, že se zde jedná o něco jiného než o otázku závaznosti právních názorů Ústavního soudu. Považují za nesporné, že názory z odůvodnění rozhodnutí ÚS jsou závazné, pokud

z nich lze vyvodit právní věty (na rozdíl od filozofické a jiné ideologické argumentace v nich).

Korektní, ale nikoli ryze pozitivistický přístup se vyznačuje mj. připojováním kritických náhledů (prakticky de lege et sententiae ferenda), ne ovšem výkladem zkreslujícím smysl platného práva nebo judikatury. Tryznův přístup je korektní.

II. Kritické výhrady k Tryznově práci mutno vznášet hlavně k části, ve které autor pojednává o samém pojmu právních principů (teprve část III. 3). V partii nazvané Vlastní vymezení právních principů autor odmítá tzv. silné odlišení a spolu s tím i poměřování jako zvláštní proceduru při aplikaci práva, odchylnou od subsumpce. Takové pojetí je přijatelné, ale jen pokud uznáme poměřování za jediné adekvátní způsob řešení konfliktů hodnot, které jsou v soudobém právu vyjádřeny (v podobě základních práv a svobod). Tryznovo nepochopení problému začíná už v partii nazvané Právní principy a hodnoty, kde se mu podařilo (na str. 137) úplně zkomolit vymezení pojmu hodnoty s odkazem na mé statě (kde je ovšem tento pojem vymezen s odkazem na K.F. Röhl).

III. Doporučuji, zvláště vzhledem k přednostem, dotčeným sub I, Tryznovu práci k úspěšné obhajobě.

30. 8. 2006

J. Boguska